Európai Parlament
2024-2029

ELFOGADOTT SZÖVEGEK

P10_TA(2026)0219

A Bizottság Bosznia-Hercegovináról szóló 2025. évi jelentése

Az Európai Parlament 2026. június 17-i állásfoglalása a Bizottság Bosznia-Hercegovináról szóló, 2025. évi jelentéséről (2025/2251(INI))

Az Európai Parlament,

– tekintettel az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészről Bosznia és Hercegovina között létrejött, 2015. június 1-jén hatályba lépett stabilizációs és társulási megállapodásra[1],

– tekintettel az 1995. november 21-én, Daytonban parafált és 1995. december 14-én Párizsban aláírt, Bosznia-Hercegovinára vonatkozó általános béke-keretmegállapodásra (daytoni békemegállapodás),

– tekintettel az Európai Tanács 1993. június 21–22-i koppenhágai ülésének elnökségi következtetéseire, amelyek meghatározzák a koppenhágai kritériumokat,

– tekintettel Bosznia-Hercegovina európai uniós tagságra irányuló, 2016. február 15-i kérelmére,

– tekintettel tekintettel „A Bizottság véleménye Bosznia-Hercegovina európai uniós tagság iránti kérelméről” című, 2019. május 29-i bizottsági közleményre (COM(2019)0261),

– tekintettel az Európai Tanács 2022. december 15-i következtetéseire, amelyekben megadta az uniós tagjelölti státuszt Bosznia-Hercegovinának,

– tekintettel az Európai Tanács 2024. március 22-i következtetéseire és a Bosznia-Hercegovinával folytatandó csatlakozási tárgyalások megkezdéséről szóló határozatra,

---

1 HL L 164., 2015.6.30., 2. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2015/997/oj.

– tekintettel az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) létrehozásáról szóló, 2021. szeptember 15-i (EU) 2021/1529 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2],

– tekintettel a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz létrehozásáról szóló, 2024. május 14-i (EU) 2024/1449 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[3],

– tekintettel a 2003. június 21-én Szalonikiben tartott EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozó nyilatkozatára,

– tekintettel a 2020. május 6-i zágrábi EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozón elfogadott zágrábi nyilatkozatra, amely megerősítette a közös prioritásokat, többek között a régió európai perspektíváját, a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok megerősítését, valamint az inkluzív politikai folyamatok és a kölcsönös megbékélés szükségességét,

– tekintettel az EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozón 2025. december 17-én Brüsszelben elfogadott nyilatkozatra,

– tekintettel a bővítésről szóló, 2025. december 16-i elnökségi következtetésekre,

– tekintettel a 2014. augusztus 28-án elindított berlini folyamatra,

– tekintettel „A Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terv” című, 2020. október 6-i bizottsági közleményre (COM(2020)0641),

– tekintettel „A Nyugat-Balkánra vonatkozó új növekedési terv” című, 2023. november 8-i bizottsági közleményre (COM(2023)0691),

– tekintettel a bővítést megelőző reformokról és szakpolitikai felülvizsgálatokról szóló, 2024. március 20-i bizottsági közleményre (COM(2024)0146),

– tekintettel a „2025. évi közlemény az EU bővítési politikájáról” című, 2025. november 4-i bizottsági közleményre (COM(2025)0690) és az azt kísérő, „Bosnia and Herzegovina 2025 Report” (2025. évi jelentés Bosznia-Hercegovináról) című bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2025)0751),

– tekintettel a Bosznia-Hercegovina gazdasági reformprogramjáról szóló, 2025. június 2-i bizottsági áttekintésre és országértékelésre, továbbá a regionális partnerekkel folytatott gazdasági és pénzügyi

---

2 HL L 330., 2021.9.20., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.

3 HL L, 2024/1449, 2024.5.24., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

párbeszéd keretében elfogadott, 2025. május 13-i együttes következtetésekre,

– tekintettel az EU–Bosznia-Hercegovina Stabilizációs és Társulási Tanács 2023. július 19-i ötödik ülésére és az EU–Bosznia-Hercegovina Stabilizációs és Társulási Bizottság 2025. szeptember 11-i nyolcadik ülésére,

– tekintettel az EU–Bosznia-Hercegovina Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottság 2025. szeptember 17–18-án tartott hetedik, illetve 2026. március 11–12-én tartott nyolcadik ülésének eredményeire,

– tekintettel a bosznia-hercegovinai jogállamisági kérdésekről szóló, 2019. december 5-i szakértői jelentésre,

– tekintettel a bosznia-hercegovinai békemegállapodás végrehajtásáért felelős főképviselőnek az ENSZ főtitkárához benyújtott, 2025. május 6-i és 2025. október 31-i 62. és 68. jelentéseire,

– tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsának 2025. október 31-i 2795. számú határozatára, amely 2026. október 31-ig meghosszabbítja az EU–Bosznia-Hercegovinai Erők (EUFOR) megbízatását,

– tekintettel az ENSZ Közgyűlésének 2024. május 23-i 78/282. sz. határozatára, amely július 11-ét az 1995. évi srebrenicai népirtás nemzetközi emléknapjává nyilvánította,

– tekintettel Bosznia-Hercegovina alkotmányára,

– tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. és 22. cikkére,

– tekintettel az anyanyelven folyó oktatáshoz való jogról szóló UNESCO-határozatokra,

– tekintettel a Tanácsnak, a Bizottságnak, illetve a Bizottság alelnökének / az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének címzett, „A preventív diplomácia befagyott konfliktusok kezelésében világszerte betöltött szerepéről – elszalasztott lehetőség vagy a jövőre irányuló változtatás?” című, 2024. január 17-i ajánlására,

– tekintettel az EU bővítési stratégiájáról szóló, 2026. március 11-i állásfoglalására[4],

– tekintettel Bosznia-Hercegovináról szóló korábbi állásfoglalásaira,

– tekintettel eljárási szabályzata 55. cikkére,

– tekintettel a Külügyi Bizottság jelentésére (A10-0165/2026),

---

4 Elfogadott szövegek, P10_TA(2026)0077.

A. mivel Bosznia-Hercegovina tagjelölt ország, amely a fenntartható béke, demokrácia és a hosszú távú jólét érdekében az euroatlanti integrációra törekszik; mivel a közelmúltbeli közvélemény-kutatások szerint Bosznia-Hercegovina polgárainak 70%-a támogatja az uniós tagságot;

B. mivel Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborúja gyengítette az európai biztonsági helyzetet, és még inkább rávilágított a nyugat-balkáni országok stratégiai helyzetére az európai biztonsági struktúrában; mivel Bosznia-Hercegovina szoros kapcsolatokat ápol a NATO-val;

C. mivel minden tagjelölt országot a meghatározott koppenhágai kritériumok teljesítése terén nyújtott teljesítménye alapján ítélnek meg;

D. mivel a bővítési folyamat olyan békeprojekt, amely működőképes, demokratikus és többnemzetiségű Bosznia-Hercegovinát igényel, ahol minden polgár egyenlő jogokat és lehetőségeket élvez; mivel a folyamatos blokádok és szeparatista retorika aláássa ezt a célt és az egész ország európai perspektíváját;

E. mivel a bővítés pozitív hatásai különösen előnyösek lehetnek Bosznia-Hercegovina számára, hogy leküzdje a régóta fennálló belső kihívásokat;

F. mivel az EU továbbra is a nyugat-balkáni országok fő politikai és gazdasági partnere; mivel az EU továbbra is Bosznia-Hercegovina legnagyobb kereskedelmi és beruházási partnere;

G. mivel Bosznia-Hercegovina továbbra is nemzetközi felügyelet alatt áll a daytoni békemegállapodás értelmében, amely véget vetett az aktív összetűzéseknek és megteremtette az országban a béke alapjait, és amely továbbra is Bosznia-Hercegovina intézményi felépítésének alapját képezi, és amelynek célja a három államalkotó nép egyenlőségének biztosítása volt;

H. mivel a daytoni békemegállapodás révén elért béke megőrzése és megerősítése, valamint annak lehetővé tétele érdekében, hogy Bosznia-Hercegovina az EU teljes jogú és működő tagjává váljon, a Dayton utáni alkotmányos megállapodás következő szakaszába kell lépni, ami erősíteni fogja az egységet ebben a többnemzetiségű országban, és a döntéshozatali folyamat tekintetében kizárólag az ország polgárainak biztosít teljes körű jogokat és felelősséget;

I. mivel a stratégiai iránytű megállapította, hogy a biztonság és a stabilitás szempontjából különösen fontos Bosznia-Hercegovina szuverenitásának, egységének és területi integritásának támogatása;

J. mivel Bosznia-Hercegovina többnemzetiségű állam, amelynek területén évszázadok óta különböző vallások és népek élnek együtt a

tolerancia és a kölcsönös tisztelet jegyében; mivel a nyelvi és kulturális sokszínűség az EU egyik alapelve;

K. mivel Milorad Dodik 2026. február elején látogatást tett az Egyesült Államokban, és találkozott magas rangú amerikai tisztviselőkkel; mivel a Boszniai Szerb Köztársaság kormányának több tagját törölték az Egyesült Államok szankciós jegyzékéből; mivel a Boszniai Szerb Köztársaság külföldi lobbicégeket vett fel, és a jelentések szerint az ilyen szerződéses megállapodások célja a Boszniai Szerb Köztársaság Bosznia-Hercegovinán belüli jogállásával kapcsolatos szeparatista célkitűzések nemzetközi támogatásának biztosítása;

Az uniós csatlakozás iránti elkötelezettség

1. határozottan megerősíti támogatását Bosznia-Hercegovina egységen, szuverenitáson és területi integritáson alapuló uniós csatlakozása iránt; emlékeztet arra, hogy az előrelépés érdemeken alapul, és tartós és hiteles reformok végrehajtását teszi szükségessé a koppenhágai kritériumok teljesítése, a demokratikus intézmények védelme, a demokrácia garantálása, a jogállamiság fenntartása, a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelem, valamint az alapvető jogok és a megkülönböztetésmentesség tiszteletben tartásának biztosítása érdekében valamennyi polgár, köztük az alkotmányozó népek számára, etnikai, vallási vagy egyéb hovatartozástól függetlenül;

2. megerősíti Bosznia-Hercegovina jelentőségét a Nyugat-Balkánon; felhívja a Bizottságot, hogy mozgósítsa a szükséges diplomáciai, politikai és kulturális eszközöket Bosznia-Hercegovina EU-val való stratégiai partnerségének megerősítése és a regionális integráció támogatása érdekében, a szuverenitás és a nemzetközi együttműködés teljes körű tiszteletben tartása mellett;

3. hangsúlyozza, hogy az EU-nak továbbra is szigorúnak és méltányosnak kell maradnia az ország előrehaladásának a csatlakozási kritériumok alapján történő értékelése során;

4. támogatja Bosznia-Hercegovina fokozatos integrációját a kiválasztott uniós szakpolitikákba és programokba a teljes jogú tagságot megelőzően, a reformok terén elért eredmények alapján; úgy véli, hogy ez a fokozatos integráció kézzelfogható előnyökkel jár a bosznia-hercegovinai polgárok számára, megerősíti az uniós csatlakozási folyamatba vetett bizalmukat, és visszafordíthatatlan lendületet ad a teljes jogú tagság felé előrehaladásban;

5. sürgeti Bosznia-Hercegovina politikai vezetőit, hogy újítsák meg és erősítsék meg az uniós csatlakozás stratégiai célkitűzése iránti elkötelezettségüket, és további késedelem vagy politikai akadályozás nélkül, hitelesen, érdemben és időben hajtsák végre a Bizottság által meghatározott, régóta esedékes, szükséges reformokat és lépéseket, biztosítva ugyanakkor, hogy a csatlakozási erőfeszítések

hozzájáruljanak a politikai kohézióhoz és ne súlyosbítsák a belső megosztottságot, azzal a céllal, hogy amint a szükséges előfeltételek hitelt érdemlően teljesülnek, megkezdődjenek a csatlakozási tárgyalások;

6. kéri, hogy vessenek véget az akadályozó magatartásnak, az entitás szintű vétó politikai indíttatású alkalmazásának, a kontraproduktív retorikának és a megosztó taktikának, amelyek akadályozzák az előrehaladást és elterelik a figyelmet az EU-val kapcsolatos reformokról; ösztönzi az összes vezetőt, hogy konstruktívan működjenek együtt a polgárok törekvéseinek teljesítése és a patthelyzet leküzdése érdekében; hangsúlyozza, hogy Bosznia-Hercegovina csatlakozási pályájának előrehaladása végső soron a kormányzat valamennyi szintjén a hatóságok politikai akaratától és felelősségvállalásától függ; emlékeztet arra, hogy Bosznia-Hercegovina politikai szereplői korábban bebizonyították, hogy képesek konszenzusra jutni és kulcsfontosságú reformokat végrehajtani;

7. kiemeli Bosznia-Hercegovina Parlamenti Közgyűlésének kulcsfontosságú szerepét a csatlakozási folyamatban; ösztönzi az országot, hogy kezelje prioritásként az EU-val kapcsolatos reformokat, és kezdjen konstruktív párbeszédet a hatékony és akadálytalan jogalkotási folyamat biztosítása érdekében; mély megdöbbenésének és aggodalmának ad hangot a politikai indíttatású és ismétlődő akadályok miatt, amelyek jelentősen akadályozták az állami szintű jogalkotás működését, és késleltették az uniós jogszabályok elfogadását; felszólít a bosznia-hercegovinai Bírói és Ügyészi Főtanácsról szóló törvény és a bíróságokról szóló törvény elfogadására, kellően figyelembe véve a Velencei Bizottság ajánlásait, valamint érdemi és inkluzív nyilvános konzultációs folyamatot követően és az európai normákkal összhangban;

8. hangsúlyozza, hogy az összetett alkotmányos berendezkedésű tagjelölt országokban, például Bosznia-Hercegovinában az állami szintű intézmények működését, függetlenségét és hatásköreit érintő kulcsfontosságú reformokat nem szabad elsietni vagy politikai eszközként felhasználni; hangsúlyozza, hogy a politikai határidők betartására irányuló gyorsított eljárások vagy nyomásgyakorlás nem veszélyeztetheti a jogi minőséget, az intézményi integritást vagy az alkotmányos hatáskörmegosztást; hangsúlyozza, hogy a központi intézmények hatékonyságát csökkentő reformok nem tekinthetők előrelépésnek az uniós tagság felé vezető úton;

9. felhívja Bosznia-Hercegovina Minisztertanácsát, hogy haladéktalanul nevezzen ki főtárgyalót Bosznia-Hercegovina uniós csatlakozási tárgyalásaira, Bosznia-Hercegovina alkotmánybíróságának közelmúltbeli ítéleteivel összhangban, valamint Bosznia-Hercegovina alkotmányos hatásköreinek és jogrendjének teljes körű tiszteletben tartása mellett; ösztönzi a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy

minden szinten hangolják össze tevékenységüket az uniós vívmányokhoz való összehangolt igazodás érdekében;

10. felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy az uniós csatlakozási tárgyalások nemzeti keretének létrehozása előtt vizsgálja felül az európai integrációs folyamat koordinációs rendszeréről szóló határozatot egy működőképesebb, hatékonyabb, átláthatóbb és elszámoltathatóbb rendszer biztosítása érdekében, többek között a szavazati jogoknak az alkotmányos hatáskörökkel való összehangolása, elszámoltathatósági mechanizmusok és egyértelmű kinevezési kritériumok bevezetése, valamint az uniós vívmányok elfogadására irányuló nemzeti program vagy azzal egyenértékű integrációs program elfogadása révén, a csatlakozási folyamat ütemterveként;

11. felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat annak biztosítására, hogy az uniós csatlakozási tárgyalások belső keretének létrehozása átlátható és inkluzív legyen, és tartalmazzon érdemi mechanizmusokat a civil társadalmi szervezetekkel és a szociális partnerekkel folytatott párbeszédre;

12. sajnálatát fejezi ki a politikai megosztottság, a gyűlöletbeszéd folyamatos előfordulása miatt, beleértve az etnikai, vallási és faji intoleranciára való uszítást, a népirtás és más háborús bűncselekmények tagadását, a háborús bűnösök dicsőítését, a Boszniai Szerb Köztársaság vezetésének szeparatista erőfeszítéseit és az állam foglyul ejtését, amelyek évtizedekkel a háború után aláássák a közbizalmat, felgyorsítják az agyelszívást és megbénítják az országot;

13. tudomásul veszi a Boszniai Szerb Köztársaság közgyűlésének azon határozatait, amelyek hatályon kívül helyezik a bosznia-hercegovinai alkotmánybíróság által alkotmányellenesnek ítélt törvényeket; elítéli a Boszniai Szerb Köztársaság hivatalos és de facto vezetése által alkalmazott folyamatos lázító és becsmérlő retorikát és szeparatista politikákat, a köztisztviselők magas rangú köztisztviselőkkel, civil társadalmi szervezetekkel, a politikai ellenzékkel és más független társadalmi hangokkal szembeni ellenséges magatartását, valamint az úgynevezett Boszniai Szerb Köztársaság napjának megünneplését, amely gyengíti Bosznia-Hercegovinát és aláássa csatlakozási útját, és közvetlenül sérti a daytoni békemegállapodást;

14. elítéli, hogy a Boszniai Szerb Köztársaság hatóságai folyamatosan orosz hivatalos és szankcionált szervezetekkel működnek együtt, kiemelve a Bosznia-Hercegovina biztonságát és stabilitását fenyegető kockázatokat; sürgeti a Boszniai Szerb Köztársaság valamennyi politikai szereplőjét, hogy konstruktívan vegyenek részt az állami intézményekben, és kezeljék prioritásként a Bosznia-Hercegovina európai útjához szükséges reformokat; határozottan elítéli a Boszniai Szerb Köztársaság kormányának minden olyan lobbierőfeszítését,

amelynek célja, hogy nemzetközi támogatást szerezzen elszakadásához, vagy megkérdőjelezze a főképviselő megbízatását, mivel ezek az intézkedések közvetlenül sértik Bosznia-Hercegovina alkotmányát, és ellentmondanak az ország szuverenitásának, területi integritásának és európai útjának;

15. felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy fontoljanak meg minden rendelkezésre álló eszközt, beleértve a Bosznia-Hercegovinára vonatkozó meglévő uniós szankciós keret és annak egymást követő megújításai szerinti célzott korlátozó intézkedéseket a demokratikus intézmények, a reformfolyamat, a területi integritás és az EU-ba való integráció folyamatának súlyos és tartós akadályozásáért felelős személyekkel szemben; hangsúlyozza, hogy ezeknek az intézkedéseknek arányosnak, visszafordíthatónak kell lenniük, és azokat úgy kell kialakítani, hogy ne legyenek hatással a lakosságra;

16. ösztönzi a Bizottságot, hogy fokozza helyszíni szerepvállalását a párbeszéd előmozdítása, a bizalomépítés és a regionális integráció előmozdítása céljából;

17. üdvözli, hogy Bosznia-Hercegovina továbbra is teljes mértékben formálisan igazodik az EU közös kül- és biztonságpolitikájához, többek között az Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborúját követő szankciók tekintetében, és sürgeti a szankciók valamennyi politikai szereplő általi hatékony végrehajtását és érvényesítését; üdvözli Bosznia-Hercegovina folyamatos részvételét az uniós válságkezelésben és műveletekben;

18. üdvözli, hogy Bosznia-Hercegovina Minisztertanácsa egyhangúlag elfogadta Bosznia-Hercegovina 2025. évi reformprogramját, és üdvözli Bosznia-Hercegovina folyamatos szerepvállalását a NATO „Partnerség a Békéért” keretében; ösztönzi az ország intézményeit, hogy folytassák az ezen együttműködésből eredő prioritások és kötelezettségek végrehajtását az intézményi kapacitás, a biztonsági együttműködés és az euroatlanti integráció megerősítése, valamint az ország védelmi felkészültségének megerősítése érdekében;

19. megismétli, hogy támogatja a főképviselő hivatalát és az Európai Unió által vezetett erők (EUFOR) Althaia műveletét, és bár sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Bosznia-Hercegovina továbbra is ezekre az intézményekre támaszkodik, elismeri alapvető szerepüket Bosznia-Hercegovina és a régió békéjének és stabilitásának megőrzésében, és támogatja megbízatásukat mindaddig, amíg nemzeti szintű elszámoltathatósági struktúrákat nem hoznak létre; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy több mint 30 évvel a daytoni békemegállapodás után továbbra is szükség van az EUFOR Althaia megbízatásának megújítására, és ösztönzi Bosznia-Hercegovinát, hogy teljesítse az 5+2 programmal kapcsolatos, régóta esedékes kötelezettségvállalását a nemzetközi felügyelet megszüntetése érdekében; felhívja az összes jogosult tagállamot, hogy fokozzák

részvételüket az uniós békefenntartó missziókban, például az EUFOR bosznia-hercegovinai Althaia műveletében; hangsúlyozza a megfelelő haderőszintek és helyzetismeret fenntartásának fontosságát, beleértve a változó politikai és biztonsági környezet nyomon követését is; hangsúlyozza, hogy a misszió továbbra is kulcsfontosságú stabilizáló tényező az országban;

20. sajnálatát fejezi ki Christian Schmidt főképviselő lemondása miatt, és hangsúlyozza, hogy a főképviselő hivatalával kapcsolatos bármely jövőbeli átmenetnek Bosznia-Hercegovina alkotmányos rendjének, szuverenitásának és területi integritásának teljes körű tiszteletben tartásán kell alapulnia, támogatva a nagyobb helyi felelősségvállalást és intézményi felelősséget az ország európai útján való előrehaladásért; hangsúlyozza, hogy az EU jelentős pénzügyi hozzájárulásának fényében minden jövőbeli főképviselőt valamely uniós tagállamból kell kinevezni, és annak a Főképviselő Hivatalának fokozatos bezárására és a felelősségi köröknek az EU különleges képviselőjére történő átruházására irányuló egyértelmű ütemterv alapján kell működnie; hangsúlyozza, hogy az ilyen lemondás nem kapcsolódhat a Milorad Dodik által támogatott szeparatista fellépésekre vagy alkotmányellenes intézkedésekre válaszul elfogadott jogszabályok hatályon kívül helyezéséhez, és nem függhet attól;

21. továbbra is aggodalmát fejezi ki a harmadik országbeli szereplők rosszindulatú dezinformációs és külföldi beavatkozási erőfeszítései miatt Bosznia-Hercegovinában, amelyek célja ellentétek, erőszak és etnikumok közötti feszültségek szítása, valamint Bosznia-Hercegovina és csatlakozási útjának destabilizálása; különösen aggódik az Oroszországból és Szerbiából kiinduló és általában a Nyugat-Balkánt célzó folyamatos dezinformációs műveletek miatt, amelyeket belföldi szereplők, valamint kisebb mértékben Törökország, Irán és más Öböl-menti országok is szorgalmaznak; aggodalmát fejezi ki továbbá Kína növekvő gazdasági és politikai befolyása miatt a régióban, különösen a stratégiai infrastruktúra és a hitelezés révén; felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy tegyen határozott lépéseket e fenyegetések leküzdése és a társadalmi reziliencia megerősítése érdekében, többek között a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályhoz[5] való igazodásra, valamint olyan stratégiák, kapacitások és koordinációs mechanizmusok kidolgozására irányuló munka révén, amelyek célja, hogy az európai demokráciapajzs célkitűzéseivel összhangban reagáljanak a választásokkal kapcsolatos és egyéb kockázatokra a digitális információs térben; felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy dolgozzon ki

---

5 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet) (HL L 277., 2022.10.27., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

és hajtson végre átfogó és inkluzív médiatudatossági kezdeményezéseket az oktatási rendszer egészében;

22. hangsúlyozza az uniós tagság előnyeiről szóló stratégiai kommunikáció fontosságát; felhívja az Európai Külügyi Szolgálatot és az EU bosznia-hercegovinai küldöttségét, hogy fokozzák erőfeszítéseiket e tekintetben, és hozzanak fokozott uniós finanszírozású támogatási intézkedéseket a demokratikus reziliencia és az információk integritásának támogatása érdekében; kiemeli a civil társadalmi szervezetek kulcsfontosságú szerepét az uniós integrációról szóló személyes nyilvános vita előmozdításában, a dezinformáció elleni küzdelemben és a megalapozott nyilvános vita elősegítésében, és felhívja a Bizottságot és az uniós tagállamokat, hogy vonják be azokat a stratégiai kommunikációs erőfeszítésekbe;

23. emlékeztet arra, hogy a Nyugat-Balkán biztonsága és stabilitása még mindig nem adott, és fennáll annak a kockázata, hogy az európai biztonsági helyzet jelenlegi romlása továbbgyűrűzhet; hangsúlyozza, hogy proaktívan kell fellépni a rosszindulatú szereplők által a régióban folytatott propaganda ellen, amelynek célja az uniós érdekek és értékek aláásása;

24. üdvözli a bosznia-hercegovinai parlament aktív részvételét az EU–Bosznia-Hercegovina Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottságban, amivel teljesíti a Bizottság által meghatározott 14 fő prioritás egyikét;

25. felkéri az Európai Bizottságot és Bosznia-Hercegovina Minisztertanácsát, hogy teljes mértékben csatlakozzanak a 2015. október 5-i (EU) 2015/1900 tanácsi határozathoz[6], különösen a stabilizációs és társulási bizottság tagjainak összetételére és képviseletére vonatkozó rendelkezésekhez, és biztosítsák annak teljes körű és hatékony gyakorlati végrehajtását;

Demokrácia és jogállamiság

26. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Bosznia-Hercegovina politikai szereplői még mindig nem hajtották végre azokat az alkotmányos és választási reformokat, amelyek biztosítanák, hogy valamennyi polgár egyenlő módon gyakorolhassa politikai jogait; ismételten felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy igazodjon az emberi jogok európai egyezményéhez, és hajtsa végre a bosznia-hercegovinai

---

6 A Tanács (EU) 2015/1900 határozata (2015. október 5.) az Európai Unió nevében az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészről Bosznia és Hercegovina közötti stabilizációs és társulási megállapodással létrehozott Stabilizációs és Társulási Tanácsban a Stabilizációs és Társulási Tanács eljárási szabályzatának elfogadásáról szóló határozatával kapcsolatban képviselendő álláspontról (HL L 277., 2015.10.22., 17. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2015/1900/oj).

alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága vonatkozó ítéleteit az egyenlőtlenség és a megkülönböztetés felszámolása érdekében; sürgeti az összes politikai hatóságot és intézményi képviselőt, hogy valódi párbeszéd, inkluzív folyamat és a polgárokkal, a civil társadalommal, a független szakértőkkel és az ország valamennyi érdekelt felével folytatott átfogó konzultációk révén törekedjenek a szükséges változtatások bevezetésére annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a daytoni békemegállapodás alkotmánnyá való, fenntartható alakítását, teljes mértékben összhangban az európai normákkal és elvekkel, egy működőképes, elszámoltatható és reprezentatív, népi legitimitással rendelkező irányítási rendszer biztosítása érdekében; megismétli, hogy a választási reform nem mélyítheti el, illetve nem állandósíthatja az etnikai megosztottságokat;

27. sürgeti a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy további késedelem nélkül hajtsák végre a választási folyamat integritásának, hitelességének és átláthatóságának megerősítésére irányuló nemzetközi ajánlásokat, többek között a választásokat megelőző szakaszban is, különös tekintettel a párt- és kampányfinanszírozásra, a politikai reklámokra és kampányokra, a nyilvánosság számára terjesztett információk manipulálásával és a dezinformációval szembeni biztosítékokra, a pártok bejegyzésére, a nemek közötti egyenlőséget biztosító intézkedésekre, valamint a modern választási technológiákkal, például a szavazók biometrikus azonosításával és a szavazók szűrésével kapcsolatos rendelkezésekre; felszólít a Központi Választási Bizottság fenntartható finanszírozására;

28. felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy biztosítsák a szavazóbizottsági elnökök és elnökhelyettesek politikailag független kinevezését és hatékony átvilágítását, akadályozzák meg a pártatlan szavazóbizottsági vezetésre vonatkozó szabályok kijátszását, rendszeresen ellenőrizzék a választói névjegyzékeket és a részvételi anomáliákat, és biztosítsák a választási csalások időben történő kivizsgálását és hatékony szankcionálását, beleértve a személyazonosság-lopást, a hamis aláírásokat és a valószínűtlen részvételi mintákat, valamint a kiegyensúlyozott médiatudósítást és a közszolgálati műsorszolgáltatók hatékony felügyeletét a választási kampányok során;

29. hangsúlyozza, hogy bár a decentralizáció összeegyeztethető az uniós tagsággal, Bosznia-Hercegovinának össze kell hangolnia alkotmányos keretét az uniós normákkal, az Emberi Jogok Európai Bíróságának és Bosznia-Hercegovina alkotmánybíróságának ítéleteivel, és biztosítania kell intézményeinek hatékony működését annak érdekében, hogy teljes mértékben eleget tegyenek az uniós tagsággal kapcsolatos kötelezettségeknek és valamennyi polgár javát szolgálják, többek között a hatáskörök elosztásának nagyobb jogbiztonsága, az uniós vívmányok koordinálására, elfogadására, végrehajtására és érvényesítésére vonatkozó tényleges állami szintű

kapacitás, valamint a tartós akadályok és a vétómechanizmusokkal való visszaélés megelőzésére képes intézményi megállapodások révén;

30. sürgeti az összes hatóságot, nevezetesen a Boszniai Szerb Köztársaságban, hogy tartsák tiszteletben és hajtsák végre a bosznia-hercegovinai alkotmánybíróság ítéleteit, tartsák fenn az alkotmányos rendet, és haladéktalanul nevezzék ki a Boszniai Szerb Köztársaság hiányzó bíráit a bosznia-hercegovinai alkotmánybíróságba;

31. hangsúlyozza a jogállamiság és a demokratikus átalakulás központi szerepét; sürgős igazságügyi reformra szólít fel az igazságszolgáltatás függetlenségének, professzionalizmusának, elszámoltathatóságának és hatékonyságának megerősítése érdekében, többek között egy olyan jogi keret révén, amely megerősíti a Bírói és Ügyészi Főtanács integritását, függetlenségét, pénzügyi stabilitását és működését, valamint átláthatóságát, biztosítékokat határoz meg a kinevezésekre, az összeférhetetlenségre, a vagyon- és érdekeltségi nyilatkozatokra és a hivatali idő korlátaira vonatkozóan; hangsúlyozza, hogy Bosznia-Hercegovinában minden bírói kinevezésnek érdemeken, kompetencián és szakmai képesítéseken kell alapulnia;

32. aggodalommal veszi tudomásul a széles körben elterjedt korrupció és az állam foglyul ejtésének növekvő jelei elleni küzdelem terén elért korlátozott előrelépést, ami olyan strukturális probléma, amely mélyen gyökerezik az ország etnikai hovatartozáson alapuló, rendkívül összetett kormányzási rendszerében; sürgeti a politikai hatóságokat, hogy hozzanak azonnali és konkrét intézkedéseket állami és szervezeti szinten, és erősítsék meg a korrupcióellenes szervek, a rendőrség és az ügyészség közötti együttműködést a korrupció és az állam foglyul ejtése elleni hatékonyabb küzdelem érdekében, a közbizalom helyreállítása és az agyelszívás visszafordítása érdekében; független és átlátható igazságügyi nyomon követésre szólít fel, az igazságszolgáltatás politikai beavatkozással, megfélemlítéssel vagy szelektív végrehajtással szembeni védelme mellett;

33. felszólítja Bosznia-Hercegovina valamennyi kormányzati szintjét, hogy hangolják össze a visszaélést bejelentő személyek védelmére vonatkozó jogi és intézményi kereteiket a vonatkozó uniós vívmányokkal, és teljes mértékben érvényesítsék azokat a gyakorlatban; felhívja továbbá a hatóságokat minden szinten, hogy biztosítsák a bejelentő személyekkel szembeni professzionális, jogokon alapuló és nem megfélemlítő bánásmódot, többek között a bejelentéseket fogadó és feldolgozó köztisztviselők rendszeres képzése és tudatosságuk növelése révén, hogy megelőzzék a bejelentési mechanizmusokba vetett bizalmat aláásó gyakorlatokat, beleértve a visszaélést bejelentő személyek indítékainak megkérdőjelezését is; sürgeti a bosznia-hercegovinai hatóságokat

minden szinten, hogy javítsák és teljes mértékben hajtsák végre az összeférhetetlenségre vonatkozó szabályokat;

34. felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy kezelje a szervezett bűnözés elleni küzdelem rendszerszintű hiányosságait az állami és szervezeti szintű bűnüldöző szervek közötti operatív együttműködés, nyomozati kapacitásuk, nyomozásaik, valamint az általuk eszközölt vagyonlefoglalás és -elkobzás javítása, továbbá a politikai foglyul ejtés elleni felépés révén; üdvözli az Europol által támogatott végrehajtási műveleteket; aggodalmát fejezi ki a bűnözésnek a politikai és jogi rendszerekbe való beszivárgásával szembeni sebezhetőségek miatt;

35. sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy a szürkelistára kerülés megelőzése érdekében orvosolja a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni keretrendszereinek hiányosságait, többek között az erről szóló törvény hatékony végrehajtásához szükséges rendeletek elfogadásával, valamint a jogi személyek tényleges tulajdonosaira vonatkozó nyilvántartások gyors létrehozásával, különösen a szervezetek és a Brčko körzet általi azonnali fellépés biztosításával, teljes összhangban az uniós vívmányokkal és a MONEYVAL ajánlásaival;

36. felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy igazodjon az uniós vízumpolitikához, és ideiglenesen alkalmazzon további biztonsági intézkedéseket; felhívja továbbá Bosznia-Hercegovinát, hogy az emberi jogi normákkal és a nemzetközi joggal teljes összhangban javítsa határbiztonságát és migrációkezelését;

37. felszólít erős és hatékony közigazgatás, valamint professzionális és politikamentes közszolgálat kialakítására, kizárólag érdemeken alapuló kinevezésekkel, a reformkoordinátorok kapacitásainak megerősítésére az entitások szintjén és helyi szinten, mivel ez a polgárok számára az első kapcsolattartó pont, továbbá az országos politikai koordinációra, és a közigazgatás digitalizálására az átpolitizáltság és a hatékonyság hiányának csökkentése érdekében;

38. hangsúlyozza, hogy további erőfeszítésekre van szükség az államháztartási gazdálkodási és a közigazgatási reformok végrehajtása, valamint a közigazgatási kapacitás folyamatosan fennálló korlátainak kezelése terén, mégpedig a magas színvonalú kapacitásfejlesztési és tudásmegosztási keretekbe történő tartós uniós beruházások révén, amelyek az uniós és nemzetközi partnerek által alkalmazott meglévő bevált gyakorlatok modelljeire épülnek; felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy a döntéshozatal valamennyi szakaszában minden szinten – különös tekintettel a végrehajtásra – biztosítsák az átláthatóságot és az információkhoz való nyilvános hozzáférést, többek között a jogiaktus-tervezetek és a kapcsolódó dokumentumok, valamint az uniós vívmányokkal való összehangolásra vonatkozó megfelelési táblázatok időben történő

közzététele, valamint a nyílt kormányzásra és az elszámoltathatóságra vonatkozó európai normákkal összhangban folytatott érdemi nyilvános konzultáció révén;

39. hangsúlyozza, hogy a civil társadalmi szervezetek döntő szerepet játszanak a bővítési folyamatban, és a demokrácia és a pluralizmus elősegítésében, valamint a jó kormányzás és a társadalmi haladás előmozdításában; hangsúlyozza, hogy a bizonyított tapasztalattal és ágazati szakértelemmel rendelkező civil társadalmi szervezetek érdemi, strukturált és folyamatos részvételét a csatlakozási folyamat valamennyi szakaszában biztosítani kell; felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy minden szinten erősítsék meg a civil társadalmi szervezeteknek nyújtott közfinanszírozás átláthatóságát, elszámoltathatóságát és integritását, többek között kötelező nyilvános felhívások, egyértelmű és mérhető odaítélési kritériumok, a kedvezményezettekre és elkülönített pénzeszközökre vonatkozó adatok proaktív közzététele, állami támogatási nyilvántartások létrehozása, valamint az összeférhetetlenséggel, a politikai befolyással és a pénzeszközök párt- vagy kampánycélokra történő hűtlen kezelésével szembeni biztosítékok révén; felhívja Bosznia-Hercegovina hatóságait és a Bizottságot, hogy biztosítsanak fokozott, átlátható és fenntartható finanszírozást a civil társadalom számára, beleértve a társadalmi megosztottság leküzdésére, a megbékélés előmozdítására és az etnikumok közötti párbeszéd megerősítésére irányuló kezdeményezéseket is;

Alapvető szabadságok és emberi jogok

40. hangsúlyozza, hogy a szabad és plurális média képezi a demokrácia alapját; riasztónak tartja a bosznia-hercegovinai közszolgálati műsorszolgáltató finanszírozásában mutatkozó fennmaradó hiányosságokat; felhívja az illetékes hatóságokat, hogy hajtsák végre a Banja Lukában az RTRS közszolgálati műsorszolgáltató BHRT felé fennálló tartozásával kapcsolatban hozott jogerős bírósági ítéleteket, és ismételten felszólítja Bosznia-Hercegovina parlamenti közgyűlését, hogy fogadjon el fenntartható, hosszú távú jogi keretet az ország mindhárom közszolgálati műsorszolgáltatójának finanszírozására, mindig biztosítva a média tulajdonviszonyainak átláthatóságát; emlékeztet arra, hogy a közszolgálati műsorszolgáltató kulcsfontosságú szerepet játszott Bosznia-Hercegovinában az ország háború utáni egyesítésének eszközeként; felszólít a programok Bosznia-Hercegovina hivatalos nyelvein történő szolgáltatására és sugározására;

41. sajnálatát fejezi ki a tömegtájékoztatás szabadságának romló helyzete miatt az országban; felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy védje meg a közszolgálati médiát a politikai befolyástól, hangolja össze az entitásszintű jogszabályokat az állami jogszabályokkal, és vezessen be szabályokat a média tulajdonviszonyainak átláthatóságára és a nyilvános hirdetésekre vonatkozóan; sürgeti

Bosznia-Hercegovinát, hogy a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabállyal és a tömegtájékoztatás szabadságáról szóló uniós rendelettel[7] összhangban gyorsítsa fel az elektronikus hírközlésről szóló törvény elfogadását; elítéli az orosz dezinformáció folyamatos terjedését a Boszniai Szerb Köztársaságban;

42. határozottan elítéli az újságírók, a médiamunkások és más emberijog-védők és aktivisták elleni támadásokat, fenyegetéseket, megfélemlítést, politikai nyomást, a rágalmazásra vonatkozó büntetőjogi rendelkezések és a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek újbóli bevezetését és alkalmazását, nevezetesen magas szintű politikai és más befolyásos személyek által; sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy alkalmazzon zéró toleranciát, és biztosítsa, hogy az ilyen eseteket súlyosságát ne becsüljék alá; felhívja a hatóságokat, hogy fogadjanak el jogi keretet a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel szembeni hatékony védelem érdekében; felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy garantálja az újságírók szabadságát és biztonságát, és foglalkozzon azokkal az erőfeszítésekkel, amelyek célja tevékenységük szabad gyakorlásának korlátozása; elítéli továbbá az európai parlamenti képviselők, az uniós biztosok, az uniós tisztviselők és a Főképviselő Hivatala elleni támadásokat;

43. felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy az európai és nemzetközi emberi jogi normákkal teljes összhangban harmonizálja a véleménynyilvánítás szabadságára és a gyűlöletbeszédre vonatkozó jogi és szakpolitikai keretet a kormányzat valamennyi szintjén annak érdekében, hogy megfelelő egyensúlyt biztosítson a véleménynyilvánítás szabadságának védelme és a gyűlöletbeszéd megelőzése és büntetőeljárás alá vonása között, többek között a Bosznia-hercegovinai Föderáció jogi kerete meglévő hiányosságainak kezelése révén; felszólít a közmédiában megjelenő gyűlöletbeszéd elleni küzdelemre;

44. felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy országszerte teljes mértékben biztosítsa a gyülekezés és az egyesülés szabadságát; felhívja a Boszniai Szerb Köztársaság hatóságait, hogy tartsák tiszteletben az orosz stílusú, „külföldi ügynökökről” szóló törvényt hatályon kívül helyező alkotmánybírósági ítéletet, és hogy tartózkodjanak a hasonló intézkedések újbóli bevezetésétől vagy az alapvető jogok és szabadságok elleni támadásoktól; hangsúlyozza, hogy Bosznia-Hercegovinában erősebb bírósági végrehajtásra és a rágalmazás dekriminalizálására van szükség;

---

[7] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1083 rendelete (2024. április 11.) a belső piaci médiaszolgáltatások közös keretének létrehozásáról és a 2010/13/EU irányelv módosításáról (a tömegtájékoztatás szabadságáról szóló európai rendelet) (HL L, 2024/1083, 2024.4.17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

45. felhívja Bosznia-Hercegovina hatóságait, hogy erősítsék meg az emberijog-védők jogi és intézményi védelmét, és biztosítsanak biztonságos és támogató környezetet munkájukhoz;

46. elítéli a kisebbségek elleni támadásokat, a hátrányos megkülönböztetést és a gyűlöletbeszédet, és azonnali és hatékony jogi fellépésre szólít fel; felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy teljes mértékben tartsa be alkotmányát, tartsa fenn az egyenlőség, a megkülönböztetésmentesség és az állam többnemzetiségű jellegének elvét, és fogadjon el országos stratégiát annak érdekében, hogy a demokratikus normákkal és Bosznia-Hercegovina európai integrációs kötelezettségvállalásaival összhangban biztosítsa valamennyi polgár, köztük a kisebbségek tisztességes és arányos képviseletét a közigazgatásban és az állami tulajdonú intézményekben, valamint teljes körű részvételüket a közéletben és a politikai életben;

47. felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy vonja vissza büntető törvénykönyvének 2025. márciusi és júniusi módosításait, amelyek a nemi identitásnak a transznemű személyek védett jellemzőjeként való felszámolására, illetve az azonos nemű párok családon belüli erőszakkal szembeni védelemből való kizárására irányulnak;

48. felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy tegyék meg a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy megfigyelői státuszt kapjanak az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének munkájában az alapvető jogokra vonatkozó uniós vívmányokkal való összehangolás megerősítése, a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal és adatgyűjtés javítása, valamint az alapvető jogok területén folytatott együttműködés fokozása céljából;

49. felszólít Bosznia-Hercegovina emberi jogi ombudsmani intézménye függetlenségének, hatékonyságának és láthatóságának megerősítésére, többek között a súlyos és rendszerszintű emberi jogi jogsértések proaktívabb megközelítése és ajánlásainak hatékonyabb nyomon követése révén;

50. fokozottabb erőfeszítéseket szorgalmaz a nemek közötti egyenlőség, valamint a nők köz- és politikai életben való részvételének növelése terén; sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy erősítse meg a nemi alapú erőszakra adott intézményi válaszokat; üdvözli a Föderációban elért jogalkotási előrehaladást; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a bosznia-hercegovinai hatóságok következetlen és széttagolt választ adnak a nemi alapú erőszak eseteire; sürgeti a hatóságokat, hogy strukturális problémaként kezeljék a nemi alapú erőszakot; hangsúlyozza a szexuális és reproduktív egészségügyi szolgáltatásokhoz való szabad és akadálytalan hozzáférés biztosításának fontosságát az egész országban;

51. emlékeztet arra, hogy bár Bosznia-Hercegovina 2013 novemberében ratifikálta az Európa Tanács isztambuli egyezményét, a nőkkel

szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak megelőzése és leküzdése iránti jogi kötelezettségvállalás továbbra is következetlen; felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy fokozza az áldozatok védelmének javítására, a jobb rendőrségi képzésre, az intézményi válaszok összehangolására, valamint a nemi alapú és kapcsolati erőszak elkövetőinek büntetőeljárás alá vonása terén fennálló hiányosságok kezelésére összpontosító, folyamatban lévő erőfeszítéseket, különösen a vidéki területeken;

52. ösztönzi az inkluzív, méltányos és politikamentes minőségi oktatás fejlesztésére irányuló hosszú távú megoldásokat, előmozdítva a megértést és a megbékélést, valamint biztosítva az anyanyelven történő oktatáshoz való jogot; sürgeti a történelmi tényeken és a demokratikus értékek tiszteletben tartásán alapuló, tényeken alapuló, megkülönböztetésmentes történelemoktatás fejlesztését a kölcsönös megértés erősítése és a megkülönböztetés elleni küzdelem érdekében; felhívja az EU-t e folyamat aktív támogatására; megismétli arra irányuló felhívását, hogy vessenek véget a „két iskola egy fedél alatt” gyakorlatának; hangsúlyozza minden bosznia-hercegovinai kulturális és nyelvi kifejezése védelmének fontosságát; megjegyzi, hogy a programok és tantervek elfogadásának tiszteletben kell tartania az ország kulturális és nyelvi sokszínűségét;

53. emlékeztet arra, hogy Bosznia-Hercegovinának teljes felelősséget kell vállalnia a migrációkezelésért, hatékonyan végre kell hajtania a határellenőrzési törvényt, javítania kell a koordinációt és a felelősségmegosztást valamennyi kormányzati szint között, megfelelő számú személyzetet kell biztosítania a határrendészet számára, és hozzáférhető, hatékony és tisztességes menekültügyi eljárásokat kell biztosítania, az emberi jogok és a nemzetközi védelmi normák teljes körű tiszteletben tartásának biztosítása mellett; tudomásul veszi az uniós határregisztrációs rendszer (EES) működésbe lépését, amely megerősíti a külső határok ellenőrzését; felhívja Bosznia-Hercegovina hatóságait, hogy biztosítsák a teljes felkészültséget és az EES-ből eredő technikai és adatvédelmi követelményekkel való összhangot; felhívja a Bizottságot, hogy találjon megoldásokat a határregisztrációs rendszerre vonatkozó új uniós szabályok által a Bosznia-Hercegovinából és más nyugat-balkáni országokból származó tehergépkocsi-vezetők számára támasztott kihívásokra;

Jószomszédi kapcsolatok és megbékélés

54. üdvözli Bosznia-Hercegovina aktív szerepét a regionális együttműködésben; hangsúlyozza, hogy a jószomszédi kapcsolatok az uniós bővítési folyamat és az egyes országok csatlakozási pályájának kulcsfontosságú elemei;

55. hangsúlyozza a megbékélés fontosságát Bosznia-Hercegovinában, és sürgeti a hatóságokat, hogy biztosítsák az igazsághoz, az igazságszolgáltatáshoz és a jogorvoslathoz való hozzáférést,

beleértve a jogi védelmet és jóvátételt a háborús bűncselekmények civil áldozatai számára, és a kínzások áldozatainak védelmét és elismerését biztosító állami szintű törvény elfogadását; üdvözli a helyi békeépítési és megemlékezési kezdeményezéseket; további erőfeszítésekre szólít fel az eltűnt személyekkel kapcsolatban, többek között regionális együttműködés révén; felszólítja a hatóságokat minden szinten, hogy aktívan támogassák és ne akadályozzák az áldozatok emlékének ápolására irányuló erőfeszítéseket, különösen a helyi közösségekben, amelyek a megbékélés és az emlékezés elengedhetetlen elemei;

56. elismeri, hogy a megbékélésnek a történelmi tények elismerésén és tanításán, az áldozatok tiszteletén és emlékezetén, az összes eltűnt személy megtalálásán, az összes elkövető bíróság elé állításán, valamint a megbékélés, a bizalom és a tisztelet környezetének előmozdításán kell alapulnia 30 évvel a daytoni békemegállapodás után; hangsúlyozza, hogy a politikai szereplők és a befolyásos helyzetben lévők különleges felelőssége, hogy hozzájáruljanak a megbékélést elősegítő környezet megteremtéséhez; emlékeztet annak fontosságára, hogy a múlt leküzdése és a megbékélés elérése érdekében minden felelős nemzet és egyén felelősséget vállaljon a balkáni háborúk során elkövetett bűncselekményekért;

57. ismét kéri, hogy hajtsanak végre további intézkedéseket és konkrét programokat a menekültek és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült belső menekültek fenntartható visszatérésével, az egészségügyi ellátáshoz, a munkaerőpiachoz, a szociális védelemhez és az oktatáshoz való hozzáférésével, valamint a vissza nem szolgáltatható tulajdonért járó kártérítéshez való joguk teljes körű tiszteletben tartásával kapcsolatban;

58. elutasít minden olyan narratívát, amely kihasználja az etnikai feszültségeket, előmozdítja a történelmi revizionizmust, a népirtás tagadását és a háborús bűnösök dicsőítését, valamint a fasizmus, a nemzeti szocializmus és a kommunizmus nyilvános dicsőítését, beleértve Marko Perković Thompson Široki Brijegben tartott koncertjén az Usztasa „Za dom spremni” („A hazáért készen állunk”) jelmondatának kántálását, a csetnik szimbólumok megjelenítését a Ravna Gora mozgalom Visegrádban tartott összejövetelén, valamint a Föderáció Képviselőházának eltávolított elnöke, Dragan Mioković nyilatkozatait, amelyek igazolják a jugoszláv kommunista rezsim által a második világháború után elkövetett bűncselekményeket, továbbá a megállapított tények, valamint a hazai és nemzetközi bíróságok függetlenségének és pártatlanságának megkérdőjelezését, vagy a demokratikus intézmények és alkotmányos ellenőrzések illegitimként való ábrázolását, különösen politikai szereplők részéről; emlékeztet arra, hogy az ilyen narratívák közvetlenül aláássák a megbékélést, a demokratikus stabilitást és a közbizalmat; felszólítja Bosznia-Hercegovina valamennyi politikai szereplőjét, hogy tartózkodjanak a megosztó és lázító retorikától, és felhívja a hatóságokat, hogy a

demokratikus reziliencia egész társadalomra kiterjedő megközelítésének részeként erősítsék meg a stratégiai kommunikációt, támogassák a független tényellenőrzést, és fektessenek be a médiatudatosságba és az állampolgári ismeretek oktatásába, többek között helyi szinten is; sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy hangolja össze a népirtás tagadásáról és a háborús bűnösök dicsőítéséről szóló állami büntető törvénykönyvet az uniós vívmányokkal;

59. komoly aggodalmának ad hangot a régióban népszerűsített politikai koncepciók és narratívák miatt, amelyek az etnikai identitáson alapuló, határokon átnyúló egységesítést vagy koordinációt szorgalmazzák, beleértve az úgynevezett „Szerb Világot” is, amely aláássa a szomszédos országok szuverenitását és területi integritását, és a régió destabilizásának kockázatával jár; hangsúlyozza, hogy az ilyen narratívák összeegyeztethetetlenek a jószomszédi kapcsolatok elveivel és az uniós csatlakozási folyamattal; felszólítja Szerbiát, és a régió valamennyi országát, hogy konstruktívan kötelezzék el magukat Bosznia-Hercegovina stabilitása és területi integritása mellett, és aktívan támogassák Bosznia-Hercegovina csatlakozási útját;

60. sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy hatékonyan hajtsa végre a háborús bűncselekményekre vonatkozó felülvizsgált nemzeti stratégiát, és erősítse tovább a regionális igazságügyi együttműködést, többek között a gyanúsítottak kiadatása terén;

61. emlékeztet a volt jugoszláv titkosszolgálat (UDBA) és a jugoszláv néphadsereg kémelhárítási szolgálata (KOS) archívumaihoz való teljes körű hozzáférés fontosságára, beleértve a Szarajevóban, Banja Lukában és különösen a Belgrádban tároltakat; felhívja a hatóságokat, hogy hivatalosan kérjék, a szerb hatóságokat pedig arra, hogy haladéktalanul biztosítsanak teljes körű hozzáférést a vonatkozó levéltári anyagokhoz, és adott esetben adják át azokat; hangsúlyozza, hogy bármilyen elutasítás vagy késedelem aláássa az elszámoltathatóságot, az áldozatok számára biztosított igazságszolgáltatást és a regionális megbékélést;

62. hangsúlyozza a preventív diplomácia fontosságát Bosznia-Hercegovinában; felszólítja az Európai Külügyi Szolgálatot, hogy erősítse meg személyzetének készségfejlesztését, hogy jobban megértsék a helyi történelmi, kulturális és vallási környezetet, amint azt az Európai Parlament által 2024 januárjában a preventív diplomácia szerepéről elfogadott jelentés is hangsúlyozza;

Társadalmi–gazdasági reformok

63. üdvözli Bosznia-Hercegovina reformprogramját, és sürgeti annak gyors végrehajtását, valamint kéri annak gyors közzétételét Bosznia-Hercegovina hivatalos nyelvein, és hozzáférhető és átlátható módon

történő bemutatását a nyilvánosság számára; emlékeztet arra, hogy Bosznia-Hercegovina továbbra is részesülhet a 976,6 millió EUR összegű előirányzatból; hangsúlyozza, hogy a reformok végrehajtására irányuló politikai akarat elengedhetetlen a források biztosításához és újraelosztásuk megelőzéséhez; hangsúlyozza, hogy a határidők elmulasztása és az előrehaladás hiánya azt eredményezheti, hogy Bosznia-Hercegovina lemarad más bővítési országok mögött a gazdasági konvergencia és az uniós integráció tekintetében, és ez jelentős társadalmi-gazdasági előnyöktől fosztaná meg a polgárokat; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az alapok 10 %-a, amely több mint 100 millió EUR-t tesz ki, végleg elveszett amiatt, hogy a politikai hatóságok kezdetben késlekedtek a reformprogram benyújtásával; felszólít a pénzügyi és hitelmegállapodás gyors megerősítésére;

64. hangsúlyozza, hogy e pénzeszközök felszabadításának és folyósításának továbbra is szigorúan a jogállamisággal, az intézmények demokratikus működésével, az alapvető szabadságokkal és a társadalmi-gazdasági reformokkal kapcsolatos egyértelmű, mérhető és ellenőrizhető mérföldkövek teljesítésétől kell függenie; kéri, hogy Bosznia-Hercegovina parlamenti közgyűlését, a helyi és regionális hatóságokat, a szociális partnereket és a civil társadalmat hatékonyan vonják be a reformprogram végrehajtásának nyomon követésébe és az uniós források felhasználásának felügyeletébe, az inkluzív partnerség elvével összhangban;

65. sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy hozzon létre intézményi keretet az uniós alapok kezelésére, többek között a Nemzeti Reform- és Növekedéstámogató Eszköz koordinátorának kinevezésével, a reformprogram végrehajtásához szükséges támogató struktúrák létrehozásával, minden egyes reformhoz egyetlen kapcsolattartó pont kijelölésével a különböző kormányzati szintek közötti harmonizált és összehangolt végrehajtás biztosítása érdekében, valamint az Európai Integrációs Igazgatóság igazgatójának nemzeti IPA III koordinátorként történő kinevezésével, a korábbi gyakorlatokkal összhangban; felszólít az IPA III-alapok jobb felhasználására Bosznia-Hercegovinában, többek között helyi és regionális szinten is;

66. úgy véli, hogy az uniós finanszírozásnak jobban kell támogatnia az ország demokratikus reformjait, és ezért kéri, hogy a vonatkozó uniós finanszírozást úgy programozzák át, hogy több forrást irányítsanak a források felhasználását célzó technikai segítségnyújtás, az igazságügyi reformok és a korrupcióellenes intézkedések támogatására; kéri az Uniót és a nyugat-balkáni országokat egy gyümölcsöző együttműködési keret létrehozására az Európai Ügyészség és a nyugat-balkáni partnerei között annak érdekében, hogy biztosítsák az Európai Ügyészség számára, hogy hatékonyan gyakorolhassa hatáskörét;

67. emlékeztet arra, hogy a Boszniai Szerb Köztársaság projektjeinek uniós finanszírozását a Boszniai Szerb Köztársaság demokratikus visszacsúszásának visszafordításáig be kell fagyasztani;

68. üdvözli a Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy kezdjenek tárgyalásokat a Nyugat-Balkánnal a belföldi díjszabás szerinti barangolás uniós rendszeréhez való csatlakozásról, amely a nyugat-balkáni lakosság számára az ország uniós csatlakozási folyamata során az egyik legkézzelfoghatóbb és legközvetlenebbül érezhető előnyt biztosítja;

69. tudomásul veszi, hogy Bosznia-Hercegovina gazdasága reziliens, ugyanakkor lassuló; fenntartható költségvetési megközelítést szorgalmaz a növekedési korlátok kezelése, a versenyképesség, valamint az üzleti és beruházási környezet javítása, az állami szintű költségvetések időben történő elfogadásának biztosítása, a strukturális munkaerőhiány, az agyelszívás, a gyorsan súlyosbodó demográfiai válság, a munkanélküliségi és munkaerőpiaci stratégiák kezelésére irányuló intézkedések végrehajtása, az innováció, a kis- és középvállalkozások, valamint a zöld és digitális átállás támogatása, valamint a nagyobb átláthatóság, az elszámoltathatóság és a politikamentes döntéshozatal biztosítása érdekében;

70. felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy fogadjanak el konkrét intézkedéseket az agyelszívás kezelésére, különösen a fiatalok körében, a minőségi oktatásba, a tisztességes munkahelyekbe, a szociális védelembe és az inkluzív politikákba való beruházás és az ifjúsági garancia teljes körű végrehajtása révén; hangsúlyozza, hogy a valódi társadalmi párbeszéd kulcsfontosságú ahhoz, hogy a bővítés előnyeit a lakosság valamennyi szegmense élvezhesse;

71. sürgeti Bosznia-Hercegovinát, különösen a Föderáció és a Boszniai Szerb Köztársaság parlamentjeit, hogy haladéktalanul tegyék meg az egységes eurófizetési térséghez (SEPA) való csatlakozáshoz szükséges fennmaradó jogalkotási és intézményi lépéseket annak érdekében, hogy a bosznia-hercegovinai polgárok és vállalkozások jelentős megtakarításokat élvezhessenek a tranzakciós költségek terén;

72. felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy az uniós szabályokkal összhangban reformálja meg a közbeszerzést, erősítse meg a felügyeletet, a kapacitást és a koordinációt az állami szint és az entitások szintje között, valamint biztosítson átlátható, versenyképes és korrupcióval szemben ellenálló eljárásokat, többek között szigorúbb szankciók, valóban független közbeszerzési felülvizsgálati szerv, teljes mértékben működőképes e-közbeszerzési rendszer, valamint a közvetlen megállapodásokra és más nem versenyalapú eljárásokra vonatkozó szigorúbb korlátozások révén;

Energia, környezetvédelem és konnektivitás

73. ösztönzi Bosznia-Hercegovinát, hogy az EU harmadik energiacsomagjával összhangban korszerűsítse villamosenergia- és gázpiaci szabályait, biztosítsa az átláthatóságot, valamint a hatékonyság és a biztonság növelése érdekében kapcsolja össze a nemzeti energiarendszereket a regionális és uniós hálózatokkal; sürgeti Bosznia-Hercegovinát és entitásait, hogy használják ki az ország alacsony gázfüggőségét arra, hogy dekarbonizált energiarendszerré alakuljanak át, és kerüljék el a meg nem térülő eszközök létrehozását azáltal, hogy jelentős új gázinfrastruktúrába fektetnek be, miközben a tagállamokkal való összekapcsolás révén törekednek a gázellátás diverzifikálására az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentése érdekében;

74. felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy fogadjon el klímatörvényt és környezetvédelmi stratégiákat, igazodjon az uniós környezetvédelmi jogszabályokhoz, biztosítsa a stratégiai és átlátható beruházástervezést, beleértve az érdemi társadalmi részvételt, és javítsa a biológiai sokféleség védelmét és az igazságos zöld átállás felgyorsítását; aggodalmát fejezi ki a kóbor állatok helyzete miatt;

75. felszólítja a Bosznia-Hercegovinában működő valamennyi bányászati vállalkozást, hogy teljes mértékben tartsák be a nemzeti jogszabályokat, és kezeljék prioritásként a környezetvédelmet és a közegészséget;

76. sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy hajtson végre integrált víz- és szennyvízgazdálkodást, hatékony árvízmegelőzést és a légszennyezés elleni küzdelemre irányuló országos stratégiát, többek között azáltal, hogy eleget tesz a Tuzla 4 és a Kakanj 5 szénerőmű bezárására vonatkozó kötelező erejű kötelezettségvállalásainak, és megfelel az Energiaközösségről szóló szerződés szerinti nemzeti kibocsátáscsökkentési tervének;

77. felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy javítsa a közlekedési hálózatokat és a határokon átnyúló együttműködést, és tegyen előrelépést a kulcsfontosságú regionális infrastrukturális projektek terén, teljes mértékben kihasználva a rendelkezésre álló uniós finanszírozási eszközöket; hangsúlyozza annak stratégiai fontosságát, hogy Bosznia-Hercegovina aktívan részt vegyen a nyugat-balkáni közlekedési, energia- és digitális hálózatokkal kapcsolatos főbb regionális összekapcsolási projektekben; hangsúlyozza, hogy ezek a projektek támogatják a reziliens ellátási láncok létrehozását, csökkentik a stratégiai függőségeket, és döntően hozzájárulnak az ország gazdasági konvergenciájához, regionális integrációjához és rezilienciájához, a határokon átnyúló együttműködéshez, valamint az EU egységes piacába való fokozatos integrációjához; felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy mozdítsa elő a katonai mobilitást célzó projekteket is;

°

° °

78. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a Tanácsnak, a Bizottságnak, Bosznia-Hercegovina elnökségének, minisztertanácsának és parlamenti közgyűlésének, a Bosznia-hercegovinai Föderáció, a Boszniai Szerb Köztársaság és a Brčkói Körzet kormányainak és parlamentjeinek, valamint a Főképviselő Hivatalának.